

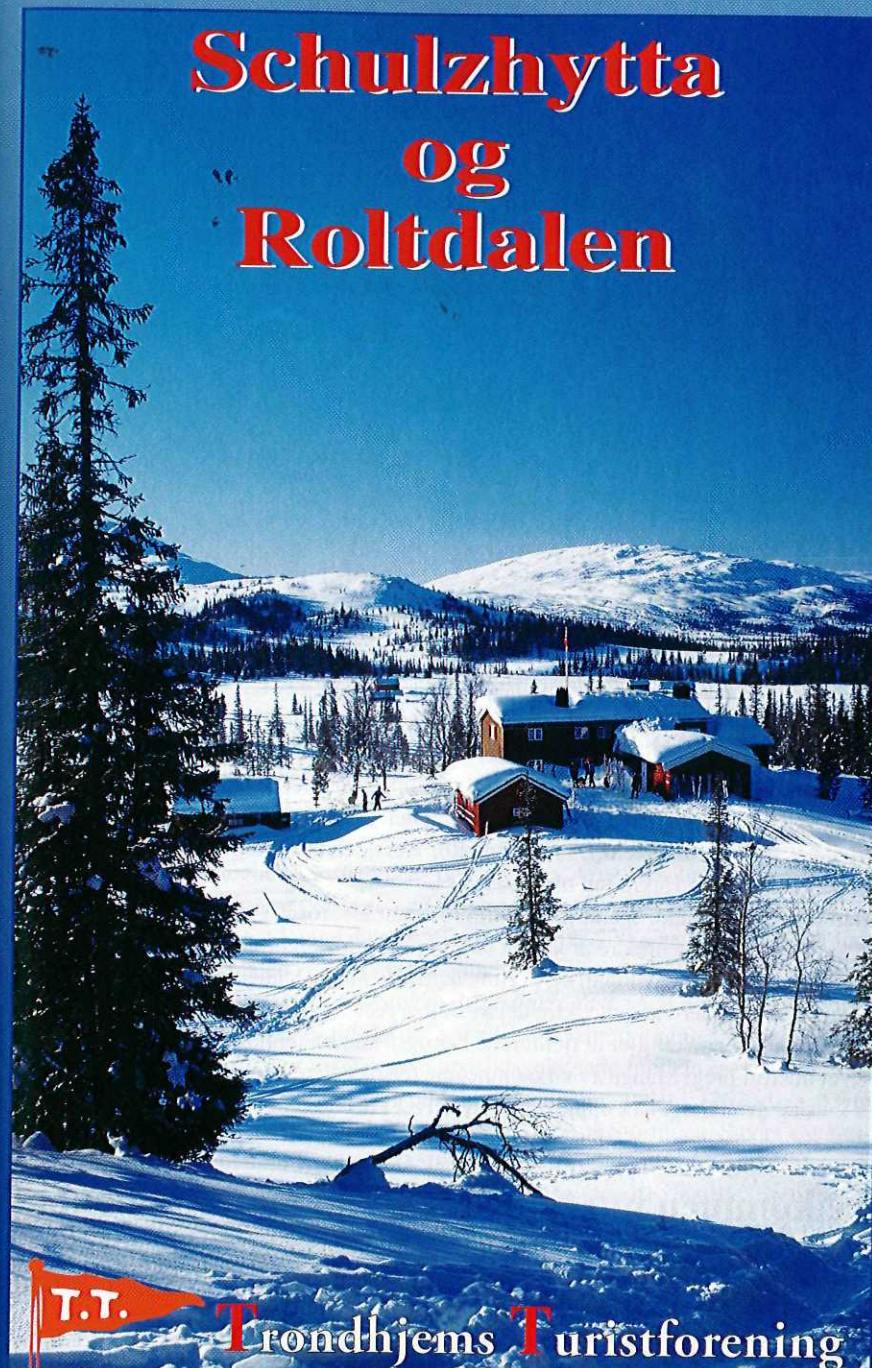
I Roltdalen erfarte vi i 1996 at jegerne ikke brukte mer enn fire-fem dager på å skyte de 115 rypene (30%) som sto på årets kvote (se tabellen). I 1997 var uttaket redusert til 15%, og siden bestanden var omtrent den samme som i 1996, var kvoten 52 ryper. Det virket som om antallet jegerne som jaktet innenfor vårt område var noe mindre i 1997 enn i 1996, men på tross av dette og et ganske ufyselig vær, var kvoten fylt etter fire dagers jakt. Erfaringene fra Roltdalen og de andre terrengene viser at det enkelte jaktterrengs topografi, rypenes atferd og ikke minst jegerenes atferd og type jegerer er faktorer som skaper store variasjon i hvor stor innsats som må til for å ta ut for eksempel 30%.

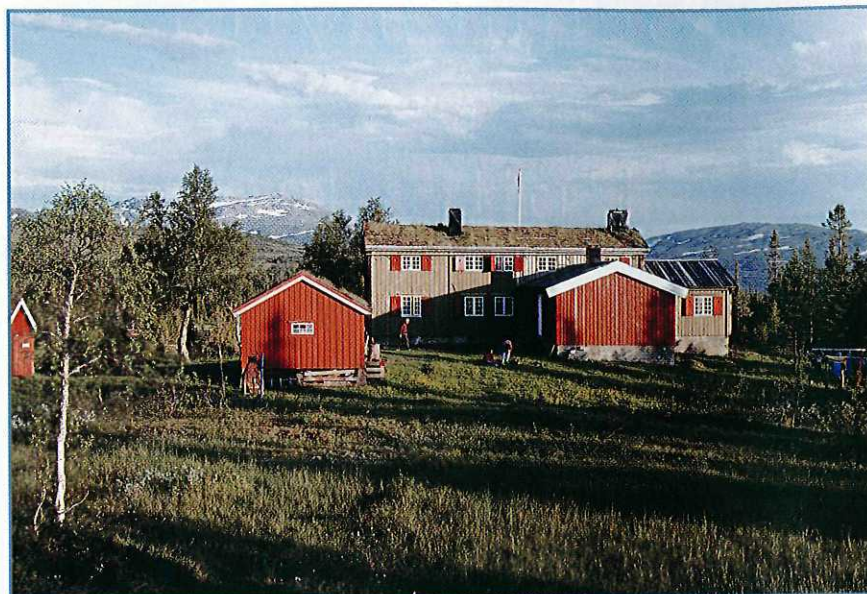
På grunnlag av vingepøver fra så vel liryper som fjellryper som vi hovedsakelig har fått tilgang til fra jegerne på Schulzhytta, kan vi se at kyllingproduksjonen var vesentlig bedre i 1997 enn i 1996. Hvis vi benytter vingepøver fra vårt prosjektområde og området som grenser opp imot dette ser vi at kyllingproduksjonen hos lirype var 3,0 kyllinger per 2 voksne i 1996, mens den i 1997 var hele 7,8 kyllinger per 2 voksne. For fjellryper var produksjonen noe dårligere; 2,0 kyllinger per 2 voksne i 1996 og 3,1 kyllinger per 2 voksne i 1997.

Vi har lagt de to første av i alt fem planlagte år bak oss og det er selvfølgelig for tidlig å si noe om jaktas betydning for våre rypebestander. Vårt mål er at resultatene skal kunne brukes i framtidig forvaltning av den ressurs som rypebestanden utgjør. Dette kan innebære at vi i perioder må redusere uttaket for at bestanden ikke skal bli uønsket lav, mens vi på sikt vil kunne høste av en mer stabil bestand og ha et større uttak enn det vi synes å ha i mange områder i dag, kanskje også i Roltdalen?

Terreng	År	Ryper/km ²	Total bestand	% jaktuttak	Kvote	Skutt 1/11
Roltdal/Selbu	1996	12,7	288	30	86	86
"	1997	12,3	279	15	42	42
Roltdal/Meråker	1996	16,2	382	30	115	114
"	1997	11,5	271	15	41	41
Hele "Selbu-biten"	1996		384	30	115	115
"	1997		347	15	52	52

Beregnet antall ryper/km², beregnet totalbestand, jaktuttak (%), beregnet kvote og antall ryper skutt per 1. november i Roltdalen i 1996 og 1997.

Kveldssol en sommerdag på Schulzhytta. Foto Erik Stabell.

Schulzhytta og Roltdalen

Schulzhytta ble reist i årene 1947 og 1948. Den ble innviet 3. juli 1948. Hytta ligger i en av Trøndelags få gjenværende større fjelldaler uten vegforbindelse. Kortest å gå fra bilveg er fra Hoemskjølen (Bleikåa) innafor Hersjøen eller Hegset i Flora. Fra begge steder er det knapt 15 km inn til hytta.

Men Roltdalen er ikke egentlig noe villmarksområde, for her har det vært omfattende virksomhet i mange hundre år knytta bl a til jord- og skogbruk, setring, jakt og fiske, bryting og foredling av malm og bryting av kverstein. Denne fjelldalen har gjennom mange tidsperioder vært en viktig del av Selbu. Alle minnene fra mange virksomheter gjennom ulike epoker gjør at fjellturene her også kan bli innholdsrike. Likevel har dalen et uberørt preg. Mange av virksomhetene forgikk flere hundre år tilbake i tida. Her er innslag av urskog. Her opplever du dyrelivet i urørte omgivelser.

Velkommen inn til Schulzhytta og Roltdalen!

Schulzhytta, perlen i Roltdalen

Av Oddstein Rygg

Mang en friluftinteressert trønder blir fjern i blikket når navn som Schulzhytta og Roltdalen nevnes. For bak disse navnene ligger noe av det mest fjerne fra vår urbane hverdag vi kan finne i den trønderske geografien. Ennå i dag må du (heldigvis) gå i minst tre timer for å komme fram til Schulzhytta, selve perlen i Roltdalen. I år har den ærverdige turistforeningshytta 50-årsjubileum. Vi skal i denne artikkelen se oss tilbake til byggeperioden like etter at den andre verdenskrig var avsluttet.

Roltdalen - et aktivt samfunn

I dag ligger de prektige setervollene i Roltdalen mye ubrukte. Husenes formål er litt tilsyn av krøtter, noe jakt og fiske og selvsagt viktige rekreasjonssteder for brukerne. Studerer vi hytteboka på Schulzhytta, kan vi se at trafikken av spreke fjellvandrere til tider er god. Men i store deler av året er også denne trafikken minimal. Med andre ord lever Roltdalen sitt stille og fredelige liv uten så store forstyrrelser mye av året.

Men ser vi oss tilbake, har det langt fra vært rolig og fredelig i Roltdalen. Arkeolog Lil Gustafson beskriver i Trondhjems Turistforenings årbok om Roltdalen i 1985 at "Roltdalen var en viktig del av Selbu". Dette understreker hun med at registrering av kulturminner i dalen viser spor etter tjærebrenning, kobberdrift, kversteinsbryting og en utstrakt seterdrift. Alt dette vitner om den store betydningen Roltdalen hadde for bosettingen i Selbu helt tilbake til 1600-tallet.

Men spor etter menneskelig aktivitet i Roltdalen strekker seg trolig nærmere 2000 år tilbake i tid: Martin Emstad registrerte i 1930 en jernvinningsovn på Stormoen og gjorde detaljerte nedtegnelser om ovns oppbygging. Arne Espelund undersøkte og daterte i 1995 et jernvinningsanlegg ved Østrungen i Selbu. De oppsiktsvekkende resultatene viste at anlegget kunne dateres tilbake til før år 200 e.kr. I en artikkel i historieskriftet "Jul i Neadalen" beskriver Espelund anlegget ved Stormoen som temmelig likt det som ble utgravd ved Østrungen. Mye tyder altså på at anlegget var i drift for nærmere 2000 år siden, ei tid da det var utstrakt jernutvinning i indre deler av Trøndelag, viser det seg etter mange slike oppsiktsvekkende funn de siste 15-20 åra. I en periode var det fast bosetting på Roltdalen. Skattemanntallet i 1762 viser at fire familier til gruvearbeidere ved Selbo Kobberverk bodde på Stormoen. Stedet var strategisk plassert midt mellom Kobberverkets gruver i Gruvfjellet lengst sør i Roltdalen og Lillefjell gruver i Meråker. Et par av familiene var svært barnerike, og over 20 barn vokste opp under kummerlige forhold langt til fjells. Til nærmeste nabo i Øverbygda var det godt to mil.